

Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Iskola
7150 Bonyhád, Kossuth Lajos utca 4.

Országos Lotz János szövegértési és helyesírási verseny

Országos döntő

2026. 03. 20.

10. osztály

A tanuló neve nyomtatott betűkkel

A tanuló iskolája településnév feltüntetésével

Tollbamondás pontszáma	
Szövegértés pontszáma	
Helyesírási teszt pontszáma	
Összesített pontszám	

A feladatokat összeállította:

Kutnyánszkyne Bacskai Eszter mesterpedagógus

Lenczné Vrbovszki Judit Anikó szaktanácsadó

Unti Judit mesterpedagógus

Lektorálta:

Káizer Bernadett szaktanár

A verseny fővédnökei:

Dr. Simoncsics Péter nyelvész, docens

Dr. Nagy Imre professor emeritus PTE

Tollbamondás

[illegible]

Név nyomtatott betűkkel

Az iskola neve a település feltüntetésével

SZÖVEGÉRTÉS

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Melyik magyarnak mi az anyanyelve?

Elérhető *A magyar nyelv a Kárpát-medencében* című interaktív kiállítás, amely a magyar nyelv térbeli és társadalmi jelentését mutatja be korszerű, nem hagyományos eszközökkel. 2025 novemberében az MTA Székházában volt látogatható a kiállítás. Az installáció elsősorban azokról a két- vagy többnyelvű magyarokról szól, akik a Magyarországgal szomszédos országokban élnek. Vizuális elemei többek között bemutatják, hogy ki hogyan értelmezi az anyanyelv fogalmát, s kiderül az is, hogy milyen hatása volt Trianonnak a magyar mentális grammatikára.

Azok, akik a kétnyelvű magyarok beszélte magyart helytelennek, rossznak, makaróni nyelvnek ítélik, úgy tesznek, mint aki egy gátfutótól várja el, hogy olyan gyorsan fusson, mint egy sprinter, s olyan magasra ugorjon, mint egy magasugró.

Nyelvi szempontból a szlovákiai és más kisebbségi magyarok leginkább abban különböznek a magyarországiaktól, hogy kétnyelvűek, és a kétnyelvűségből adódóan anyanyelvüket másképp beszélik, mint az egynyelvű magyarok. (Második nyelvüket, a szlovákot is másképp beszélik, mint az egynyelvű szlovákot is másképp beszélik az egynyelvű szlovákok.)

A kétnyelvűség-kutatásban tehát az 1+1 nem egyenlő 2-vel: a kétnyelvű ember nyelvtudása nem egyszerűen két, más-más nyelvben egynyelvű beszélőnek az összege, hanem eltérő minőség. Nem rosszabb, nem is jobb, hanem más. Egyébként Lotz János maga is kétnyelvű beszélőnek számított.

Elfogadottá vált, hogy a kodifikációs igényű magyar szótárak, nyelvtanok nem szorítkozhatnak csak a magyarországi magyarra, hanem a határon túli regionális köznyelvekre is tekintettel kell lenniük. Túljutottunk az egyetlen norma és az egyetlen helyesség feltételezésén, és helyettük többé-kevésbé elfogadottá vált a normapluralizmus és a helyénvalóság kategóriája, hiszen a kétnyelvű kisebbségi régiókban csak ez lehet a nyelvi otthonosság biztosítója.

FELADATOK

1. Az alábbi meghatározásokhoz keresd meg a megfelelő idegen eredetű szót vagy kifejezést!

5/

- Eltérő kulturális és nyelvi szabályok, előírások egyidőben való jelenléte.
- Valamilyen tárgyak térben elhelyezett összessége.
- Rövid távon ő nagy sebességgel teljesít.
- A rendszerezés egyik formájával kapcsolatos, egységesen rögzített (*melléknév*).
- A beszélő agyában tárolt, tudattalan nyelvi szabályrendszer.

2. Melyik magyarul beszélőre igaz? Írd a betűjeleket a megfelelő helyre!

4/

- a) Regionális köznyelvet beszélnek.
 b) A nyelvi otthonosság érzése.
 c) A normatív nyelvhasználat régóta létezik számára.
 d) Kisebbségi lét jellemző rájuk.

Egynyelvű magyar	Kétnyelvű magyar	Mindkettőre igaz

3. Tedd sorrendbe számozással az alábbi eseményeket!

3/

Nyelvi norma kialakítása Magyarországon.
 A többféle nyelvi norma elfogadása.
 A magyarság szétszakítása Trianon után.

4. A makaróni nyelv jellemzői**a) Társítsd a felsorolt fogalmakat a megfelelő meghatározás alá!**

4/

*kevert nyelvhasználat**irodalmi cél**történeti háttér**definíció*

Gyakran humoros hatás elérésére, karikatúraként vagy nyelvi játékossággént alkalmazzák.	Az anyanyelvi megszólalások közé más nyelv(ek) elemei ékelődnek be.	Több nyelv szavait, esetleg nyelvtani alakjait keverő nyelvhasználat.	A 15. század végén vált népszerűvé, gyakran latin-olasz keveréknnyelvként.

b) Egy makaróni vers (romániai magyar népdal)

4/

Fáj a szívem, inyimám, inyimám, (szívem)
Elhagyott a drágucám, drágucám. (kedvesem)
Addig meg nem vingyekál, vingyekál, (gyógyul)
Amíg meg nem szaturál, szaturál. (csókol)
Megszaturál bukurosz, bukurosz, (megcsókol szívesen)
Csak ne legyek miniosz, miniosz. (haragos)

Keresd ki a b) feladat szövegéből a válaszokat! Mindenhová csak egy megoldást írd!

A makaróni szó szófaja a szövegben. *főnév* *melléknév* (Húzd alá a megfelelőt!)

Magyar szóból eredő román hangzású szóalak a versben. _____

Rómán szóalak, amely változatlan formájú a népdalban. _____

Rómán szóalak magyar morfémaival együtt. _____

Összesen: 20 pont**Elért pontszám: _____ pont**

Helyesírási feladatok**1. Alkalmazd kötőjelet ott, ahol szükséges!****14/**

Kanári szigetek	Kilenclyukú híd
Duna híd	D vitamin tartalmú
Rippl Rónai kép	úton útfélen
Herkules erejű	Bourbon ház
nőttön nő	sakk készlet gyűjtemény
Sirály köz	Tisza menti
sms küldés	hossz számítás

2. A példa alapján írd be a következő táblázatba a megadott szóegyenletek eredményét!**14/**

Kodály	+	-val	=	Kodállyal
Bonn	+	-nál	=	
Glasgow	+	-ban	=	
magánnyugdíjpénztár	+	-i	=	
Victor Hugo	+	-i	=	
19	+	-vel	=	
Janus Pannonius	+	-val	=	
Egri csillagok	+	-beli	=	
Kölcssey-vers	+	-beli	=	
Petőfi Sándor	+	-k	=	
Shakespeare	+	-i	=	
Ady	+	-s	=	
Oslo	+	-i	=	
Csontváry	+	-szerű	=	
Életfa díj	+	-s	=	

3. Az alábbi mondatok mindegyikében található egy vagy több helyesírási hiba. Húzd alá azt, ami hibás, és írd fölé a helyes megoldást!**8/**

Emögött az ésszerűtlen viselkedés mögött elfojtott indulatok állhatnak.

Nagyon örülök, hogy túl vagyok az István-barlangi expedíción.

A két éves húgom mindig megjátsza magát, amikor vendégségbe megyünk.

Az USA-ban ez idő tájt Brad Pitt-tel vannak tele az újságok címlapjai.

A száműzetésben élő Kossuthoz sok magyar ellátogatott, hiszen 1861-től haláláig az észak-olaszországi Torinóban élt.

4. Jelöld a megfelelő módon, hogy az alábbi idegen eredetű szavak közül melyiket írtuk helyesen! 10/

1: az első szó a helyesen írt

2: a második szó a helyesen írt

X: mindkét írásmód helyes

1.	2.	
diferencia	differentia	
konektor	konnektor	
spray	szpré	
kroket	krokett	
horibilis	horribilis	
konkurens	konkurrens	
státusz	státus	
standard	sztenderd	
extázis	eksztázis	
elipszis	ellipszis	

5. Pótold az alábbi szavak hiányzó –ü/–ű betűjét!**10/**

b__nhődik, t__nékeny, megsz__ntet, kih__lt, t__rtőztet, k__zd, sz__zies, h__söl, gy__jtő, b__ntetlen

6. Döntsd el, majd jelöld a megfelelő betűjel bekarikázásával, hogy igazak-e az alábbi szabályok, és ezzel együtt a hozzájuk tartozó példák. Amennyiben hamisnak véled a szabályt, írd le helyesen a hozzá tartozó példát a vonalra!**4/**

a) „A haza – vallja Kölcsey – minden előtt.”

Az idézetbe iktatott idéző mondat közbevetésnek számít, tehát gondolatjelek közé tesszük, és kisbetűvel kezdjük, a második idézőjel pedig a szövegzáró írásjel után következik.

I – H

b) *tönkremegy, hazautazik, széjjeltekint, keresztülhalad*

A tönkre-, haza-, széjjel-, keresztül- előtagok a fenti szavakban igekötőnek számítanak, ezért egybeírjuk őket a hozzájuk kapcsolódó igével.

I – H

c) *Belügy-minisztérium, Külügy-minisztérium*

A fenti intézménynevek 3 tagból álló többszörösen összetett szavak, és mivel kötőjellel kell tagolni a 6 szótagnál hosszabb többszörös összetételeket, ezért kell kötőjelet alkalmazni.

I – H

d) *1526. máig emlékezetes történelmi esemény.*

Pontot teszünk az évszám vagy évszámcsoport után, ha a mondatban az alany szerepét tölti be.

I – H

Összesen: 60 pont**Elért pontszám: _____ pont**